

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОЦІНЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ПІД ЧАС РЕАЛІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНИХ ВЕБ-КВЕСТІВ

У статті описані критерії оцінювання учнівської діяльності під час реалізації навчальних веб-квестів: характеризуються різні науково-педагогічні праці вчених, які займаються даним напрямком, та представлені запропоновані ними критерії оцінювання; аналізуються критерії оцінювання учнівської діяльності під час реалізації квестів, які склали учасники обласної творчої групи.

Ключові слова: квест, веб-квест, критерії, критерії оцінювання.

В статті описані критерії оцінювання діяльності учеників при реалізації учебных веб-квестов: характеризуются различные научно-педагогические труды ученых, занимающихся данным направлением, и представлены предлагаемые ими критерии оценивания; кроме того, анализируются критерии оценивания деятельности учеников во время реализации квестов, которые составили участники областной творческой группы.

Ключевые слова: квест, веб-квест, критерии, критерии оценки.

This article describes the criteria for assessing the activity of students in the implementation of educational web quests: analyzed various scientific and pedagogical work of scientists engaged in this direction and presented their proposed assessment criteria; presents the criteria for evaluation of activities of students during the implementation of quests that the membership of the regional creative group.

Key words: Quest, Quest Web, criteria, evaluation criteria.

Постановка проблеми. Однією з нагальних проблем освітнього простору є урізноманітнення навчального процесу, упровадження новітніх форм, методів та технологій навчання, розвиток інноваційної діяльності. Сьогодні сучасний учитель повинен не лише навчати та надавати базові знання учням, але й розвивати «вміння XXI століття», навички мислення вищого рівня, готувати до життя в сучасному соціумі, вчити учня приймати рішення самостійно тощо. Вважаємо, що у формуванні сучасного учня важливу роль відіграють саме обрані методи, технології, форми навчання, які повинні допомогти учню отримати необхідні знання та вміння саме для сучасного, теперішнього життя. На нашу думку, однією з таких сучасних інноваційних технологій, яку можна впроваджувати в освітній процес, є квест-технологія.

Квест ми розглядаємо як ігрову технологію,

при реалізації якої відбувається процес виконання учнями навчальних, пошуково-пізнавальних, проблемних завдань відповідно до ігрового задуму/сюжету, під час якого учні добирають та упорядковують інформацію, виконують самостійну, дослідницьку роботу, що сприяє систематизації та узагальненню вивченого матеріалу, його збагаченню та поданню у вигляді цілісної системи.

Веб-квести – квести, які спрямовані на пошук і аналіз веб-ресурсів мережі Інтернет та створення нового продукту (сайт, блог, віртуальний словник тощо).

Проте в процесі першого знайомства та першої реалізації квестів із даною технологією у вчителів можуть виникати проблеми як зі створення пошукових завдань чи цікавих сюжетів, так і з оцінювання учнівської діяльності та створених учнівських продуктів.

Мета статті – представити різні критерії оцінювання учнівської діяльності та учнівських продуктів під час реалізації веб-квестів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогодні проблему створення та використання квестів в освітньому процесі активно вивчають: Б. Додж, Т. Марч, М. Андрєєва, Я. Биховський, О. Багузіна, О. Волкова, Г. Воробйов, О. Гапеєва, М. Гриневич, Л. Жук, Л. Іванова, С. Іць, Н. Кононець, С. Напалков, Г. Шаматонова, О. Шульгіна та ін.

Виклад основного матеріалу. На думку Б. Доджа [1], для досягнення поставленої освітньої мети квест повинен мати такі елементи:

- 1) вступ (формулювання теми, опис головних ролей учасників, сценарій квесту, план роботи або усний огляд квесту);
- 2) центральне завдання (завдання та/або питання, на які учасники мають найти відповідь у процесі самостійної роботи);
- 3) список інформаційних ресурсів, які можна використати під час роботи, у тому числі ресурси Інтернету;
- 4) опис основних етапів роботи; керівництво до дії;
- 5) висновок (підсумки роботи, питання для подальшого розвитку теми).

Л. Крившенко зазначає, що до вимог, які висуваються до освітнього квесту, належать: чіткі методичні рекомендації з організації діяльності учасників; грамотно сформульовані задачі та чітко визначені цілі; порядок організації самостійної роботи учнів у ході виконання веб-квесту; список інформаційних ресурсів (з анотацією), необхідних для виконання завдань; критерії та параметри оцінки

веб-квесту; чітко сформульовані вимоги до кінцевого проекту [2].

Ключовим розділом будь-якого квесту є детальна шкала критеріїв оцінки, спираючись на яку, учасники оцінюють самих себе, товаришів по команді тощо. Цими ж критеріями користується і вчитель. Квест є комплексним завданням, тому оцінка його виконання повинна ґрунтуватися на декількох критеріях, орієнтованих на тип проблемного завдання і форму представлення результату [3].

Критерії ми розуміємо як реальні, точно обрані ознаки, величини, які є вимірниками досягнень учнів відповідно до певних об'єктів оцінювання.

Л. Желізняк визначає 3-поміж критеріїв оцінювання такі показники: розуміння завдання, виконання завдання, результат роботи та творчий підхід:

1. Розуміння завдання:

а) середній: включені матеріали, що не мають безпосереднього відношення до теми; використовується одне джерело, зібрана інформація не аналізується і не оцінюється;

б) достатній: включаються як матеріали, що мають безпосереднє відношення до теми, так і матеріали, що не мають відношення до неї; використовується обмежена кількість джерел.

в) високий: робота демонструє точне розуміння завдання.

2. Виконання завдання:

а) середній: випадкова підбірка матеріалів; інформація неточна або не має відношення до теми; неповні відповіді на питання; не робляться спроби оцінити або проаналізувати інформацію;

б) достатній: не вся інформація взята з достовірних джерел; частина інформації неточна або не має прямого відношення до теми;

в) високий: оцінюються роботи різних періодів; висновки аргументовані; всі матеріали мають безпосереднє відношення до теми; джерела цитуються правильно; використовується інформація із достовірних джерел.

3. Результат роботи:

а) середній: матеріал логічно не побудований і поданий зовні непривабливо; не дається чіткої відповіді на поставлені завдання;

б) достатній: точність і структурованість інформації; привабливе оформлення роботи; недостатньо виражена власна позиція і оцінка інформації; робота схожа на інші учнівські роботи;

в) високий: чітке і логічне представлення інформації; уся інформація має безпосереднє відношення до теми, вона точна, добре структурована і відредагована. Демонструється критичний аналіз і оцінка матеріалу, визначеність позиції.

4. Творчий підхід:

а) середній: учень просто копіює інформацію із запропонованих джерел; немає критичного погляду на проблему; робота мало пов'язана з темою квесту;

б) достатній: демонструється одна точка зору на проблему; проводяться порівняння, але не робляться висновки;

в) високий: представлені різні підходи до вирішення проблеми; робота вирізняється яскравою індивідуальністю і виражає точку зору мікрогруп.

Б. Додж рекомендує використовувати від 4 до 8 критеріїв, які можуть включати оцінку: дослідної та творчої роботи; якості аргументації; оригіналь-

ності роботи; навичок роботи в мікрогрупі; усного виступу; мультимедійної презентації; письмового тексту тощо.

А. Статкевич та О. Фенчук розглядають такі критерії оцінювання: пошукова робота; опрацювання та систематизація матеріалу; результативність виконаного проекту; трансформація та імплементація проекту [4]. Крім того, вони вводять бальну шкалу: задовільно – 61-74 балів; добре – 75-90 балів; відмінно – 91-100 балів:

1. Пошукова робота:

а) відмінно: робота над проектом демонструє чітке розуміння поставленої задачі щодо виконання завдання; використана достатня кількість джерел для підготовки проекту;

б) добре: підібрані як матеріали, що мають безпосереднє відношення до теми, так і матеріали, що не мають відношення до неї; використовується обмежена кількість джерел;

в) задовільно: для проекту підібрані матеріали, що не мають безпосереднього відношення до теми; використовується одне джерело, студент не проводить аналізу та оцінки матеріалу.

2. Опрацювання та систематизація матеріалу:

а) відмінно: оцінюються роботи різних періодів; висновки аргументовані; всі матеріали мають відношення до теми; джерела цитуються правильно; використовується інформація з достовірних джерел;

б) добре: інформація для проекту взята з достовірних джерел, але спостерігається неточність в окремих розділах або не має відношення до теми;

в) задовільно: добірка матеріалу проведена не згідно з планом; інформація неточна або не має відношення до теми; відповіді на запитання неповні, студент не робить спроби оцінити або проаналізувати інформацію.

3. Результативність виконаного проекту:

а) відмінно: подання інформації є чітким та послідовним; весь обсяг матеріалу має безпосереднє відношення до теми; аналіз та оцінка матеріалу демонструється студентом на високому рівні;

б) добре: точність і структурованість інформації; робота оформлена згідно з вимогами; недостатньо виражена власна позиція й оцінка інформації. Робота схожа на інші проектні роботи студентів, що працювали над проектом;

в) задовільно: структура проекту не має логічної побудови, проект поданий зовні непривабливо; студент не дає чіткої відповіді на питання, поставлені викладачем.

4. Трансформація та імплементація проекту:

а) відмінно: представлено різні підходи до вирішення проблеми; робота вирізняється яскравою індивідуальністю і в ній відображена точка зору творчої групи;

б) добре: учень демонструє лише одну точку зору на проблему; може проводити порівняння, але у висновках не спостерігається повного розуміння вирішення конкретної проблеми;

в) задовільно: учень лише копіює інформацію із запропонованих джерел; немає критичного погляду на проблему; учень не уміє прогнозувати подальший можливий хід дії, робота недостатньо відповідає темі квесту.

С. Іць пропонує критерії оцінювання творчих

робіт [5]: естетичність та актуальність як інформація, представлена в проектах, що співвідносяться з основною ідеєю; доступність (наскільки доступна для розуміння й сприйняття основна ідея творчої роботи); форма подачі (оригінальність творчого підходу, використання нових, переконливих форм і методів); ефективність впливу (наскільки проект зацікавлює, емоційно захоплює аудиторію); технічність (виконання технічних вимог, пред'явлених до роботи; завершеність проекту).

У Запорізькій області з 2014 року працює Обласна творча група «Впровадження квест-технологій в освітній процес» учителів-предметників. До складу групи входить 20 «вчителів-квестерів», які протягом 2014-2015 рр. працюють над актуальною темою. На основі описаних вище наукових праць та завдяки колективній праці учасників були розроблені критерії оцінювання учнівської діяльності та критерії оцінювання творчих робіт. Для побудови критеріїв оцінювання учнівської діяльності була обрана 3-бальна шкала оцінювання, що у співвідношенні із традиційною системою оцінювання відповідає: 3 бали – 10-12 балів; 2 бали – 7-9 балів; 1 бал – 6-4 балів.

Критерії оцінювання учнівської діяльності:

1. Пошукова діяльність:

а) 3 бали: при виконанні завдань використано як рекомендовані, так і самостійно підібрані інтернет-ресурси; застосовані різні пошукові навички роботи з пошуковими системами; робота виконана самостійно;

а) 2 бали: при виконанні завдань використано всі рекомендовані інтернет-ресурси; застосовані деякі пошукові навички роботи з пошуковими системами; виконання роботи самостійне, але з консультативною допомогою вчителя;

а) 1 бал: при виконанні завдань використано декілька рекомендованих інтернет-ресурсів; застосовані стандартні пошукові навички роботи з пошуковими системами; виконання роботи здійснено зі сторонньою допомогою.

2) Виконання завдання:

а) 3 бали: виконана робота відповідає темі квесту та поставленим завданням; використовується інформація з достовірних джерел; цитати з використаних джерел точні, оформлені правильно, наявні посилання на інтернет-джерела; аналіз та оцінка матеріалу демонструються на високому рівні; відповіді на запитання повні, підтверджуються прикладами, висновки аргументовані та мають безпосереднє відношення до теми, використано сучасні засоби візуалізації інформації; завдання виконано повною мірою та вчасно у визначений часовий проміжок;

б) 2 бали: у виконаному завданні наявна інформація, яка не має прямого відношення до теми; деяка інформація використовується з недостовірних джерел; інформація використана неточно, цитування та посилання на інтернет-джерела здійснюються частково; інформація проаналізована та оцінена частково; відповіді на запитання неповні, не завжди проілюстровані прикладами, висновки частково аргументовані; завдання виконано повною мірою, але наявні неточності в посиланнях або виокремленні основного матеріалу з-поміж другорядного; недостатньо виражена власна позиція й оцінка

інформації; завдання виконано з незначною затримкою;

в) 1 бал: у виконаному завданні наявна інформація, яка не має безпосереднього відношення до теми; деяка (або вся) інформація використовується з недостовірних джерел; інформація використана неточно, цитування та посилання на інтернет-джерела не здійснюються; матеріали дібрані випадково, не демонструють логічного зв'язку; інформація не проаналізована і не оцінена; відповіді на запитання неточні або відсутні взагалі; відсутні приклади та висновки; завдання виконано із затримкою.

3. Розуміння завдання:

б) 3 бали: виконана робота демонструє повне розуміння і виконання поставлених завдань; виконане завдання є результатом аналізу, оцінювання, синтезу використаної інформації; завдання включають матеріал, який безпосередньо має відношення до теми; спостерігається точне розуміння поставленої задачі щодо виконання завдання; проаналізовані запитання завдання та перевірена інформація (основна та допоміжна), яка призведе до правильної відповіді;

в) 2 бали: виконана робота демонструє часткове розуміння та виконання поставлених завдань; учнями використана обмежена кількість інтернет-джерел; включаються матеріали, що мають відношення до теми, але наявні й такі, які не відповідають їй; проаналізовані запитання завдання та перевірена інформація лише з одного джерела, що може призвести до хибної відповіді;

д) 1 бал: виконана робота демонструє нерозуміння учнями поставлених завдань; надані матеріали не мають безпосереднього відношення до теми та поставленої задачі; зібрана інформація не проаналізована, що не дає можливості відповісти на запитання квесту.

4. Творчий підхід:

а) 3 бали: учнями представлені різні підходи до вирішення завдання; реалізовано власний підхід до вирішення завдання; наявні порівняння та ґрунтовні висновки; створено власні (авторські) матеріали; робота вирізняється яскравою індивідуальністю; наявні міжпредметні зв'язки;

б) 2 бали: учнями представлені різні підходи до вирішення завдання; реалізовано шаблонний підхід до вирішення завдання; наявні висновки; створено деякі власні (авторські) матеріали; наявні міжпредметні зв'язки;

в) 1 бал: учнями не представлені різні підходи до вирішення завдання; не реалізовано власний підхід до вирішення завдання; наявні необґрунтовані висновки; робота не вирізняється яскравою індивідуальністю; відсутні міжпредметні зв'язки.

5. Співпраця в групі:

а) 3 бали: чіткий розподіл обов'язків у межах групи; рівномірна активність під час роботи над завданням; взаємодопомога (підтримати та/або навчити іншого учасника групи);

б) 2 бали: нечіткий розподіл обов'язків у межах групи; нерівномірна активність під час роботи над завданням; слабкий рівень взаємодопомоги;

в) 1 бал: розподіл обов'язків у межах групи відсутній або не дотримується; активність під час виконання завдання хаотична та непослідовна; взаємодопомога відсутня.

6. Дотримання правил віртуального спілкування:

а) 3 бали: використана власна електронна скринька; застосовані правила віртуального спілкування; реалізовано функції прикріплення файлу; дотримано етичні принципи та норми;

б) 2 бали: використана власна електронна скринька; застосовані деякі правила віртуального спілкування; реалізовано функції прикріплення файлу; дотримано деякі етичні принципи та норми;

в) 1 бал: використана не власна електронна скринька; не застосовані правила віртуального спілкування; не реалізовано функції прикріплення файлу; не дотримано етичних принципів та норм.

7. Робота з ІКТ:

а) 3 бали: використовуються не лише запропоновані, але й власно дібрані сервіси для представлення інформації; демонструються вміння спільно працювати в мережі; дотримуються правила безпечної поведінки в Інтернеті; демонструються вміння знаходити інформацію в Інтернеті різними способами, оформлювати різноманітні матеріали (презентації, публікації тощо) згідно з вимогами, створювати гіперпосилання; демонструється високий рівень навичок роботи з комп'ютерними програмами;

б) 2 бали: використовуються не лише запропоновані, але й власно дібрані сервіси для представлення інформації; демонструються вміння спільно працювати у мережі; дотримуються деякі правила безпечної поведінки в Інтернеті; демонструються вміння знаходити інформацію в Інтернеті стандартними способами, оформлювати різноманітні матеріали (презентації, публікації тощо) згідно з вимогами, створювати гіперпосилання; демонструється середній рівень навичок роботи з комп'ютерними програмами;

в) 1 бал: використовуються лише запропоновані сервіси для представлення інформації; демонструються слабкі вміння спільно працювати у мережі; дотримуються деякі правила безпечної поведінки в Інтернеті; демонструються вміння знаходити інформацію в Інтернеті стандартними способами; демонструються слабкі вміння оформлювати різноманітні матеріали (презентації, публікації тощо) згідно з вимогами, низький рівень навичок роботи з комп'ютерними програмами.

8. Робота на платформі квесту:

а) 3 бали: коментарі не містять орфографічних помилок; використовуються підписи в коментарях; дотримується нейтральний тон коментарів; сформоване вміння самостійно розміщувати матеріали на платформі;

б) 2 бали: коментарі містять незначні орфографічні помилки; використовуються підписи в деяких коментарях; дотримується нейтральний тон коментарів; матеріали на платформі розміщуються за допомогою вчителя;

в) 1 бал: коментарі містять незначні орфографічні помилки; не використовуються підписи в коментарях; не дотримується нейтральний тон коментарів; матеріали на платформі розміщуються за допомогою вчителя.

Крім оцінювання учнівської діяльності під час роботи з квестом, спеціалісти з даної галузі виокремлюють критерії оцінювання самого квесту. Так, у статті «WebQuests in Social Studies Education» представлені критерії оцінювання, які пройшли декілька модифікацій: оригінал: В. Dodge; модифіковано у 2002 р D. Sunal та V. Dwyer, модифікованої в подаль-

шому Н. Davis [6]. У даних критеріях розглядаються: супровід пошукового процесу; формулювання ключового (основного) запитання квесту; загальне візуальне представлення; відповідність завдань квесту навчальним цілям програм та стандартів, віку учнів; можливість залучення учнів до створення сценарію і виконання завдань; якість наданих джерел тощо.

Висновок. Розробка критеріїв оцінювання є важливим етапом у реалізації та проведенні навчальних квестів. Вони слугують своєрідною «шпаргалкою» для учнів, в якій детально описано, що і як необхідно виконувати та оформляти. Критерії оцінювання – це орієнтир, що задає кінцеву мету, спрямовуючи учасників освітнього процесу до цієї мети. Знаючи критерії оцінювання, учні здатні аналізувати і коригувати результати виконання завдання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Dodge B. Some Thoughts About WebQuests [Electronic resource] / B. Dodge // WebQuest.org : [site]. – Access mode : http://webquest.sdsu.edu/about_webquests.html, free. – Title screen.
2. Крившенко Л. П. Педагогіка : учеб. для бакалавров / Л. П. Крившенко [и др.] ; под ред. Л. П. Крившенко. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Проспект, 2013. – 488 с.
3. Желізняк Л. Д. Технологія „Веб-квест” на уроках інформатики [Електронний ресурс] / Л. Д. Желізняк // Освіта.ua : [сайт]. – Режим доступу : http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/30734/, вільний. – Назва з екрана.
4. Статкевич А. Г. Веб-квест як інноваційна проектна методика навчання іноземної мови [Електронний ресурс] / А. Г. Статкевич, О. О. Фенчук // Навчально-науковий інститут іноземної філології Житомирського державного університету : [сайт]. – Режим доступу : <http://nniif.org.ua/File/12sagvky.pdf>, вільний. – Назва з екрана.
5. Іць С. В. Медіаосвітні веб-квести як засіб формування критичного мислення майбутніх учителів іноземних мов / С. В. Іць // Вісник Луганського національного ун-ту ім. Т. Шевченка. Педагогічні науки. – 2012. – № 22. – Ч. 5. – С. 240-247.
6. Vanguri P. WebQuests in Social Studies Education [Electronic resource] / Pradeep R. Vanguri, Cynthia Szymanski Sunal, Elizabeth K. Wilson, Vivian H. Wright // Journal of Interactive Online Learning : [site]. – Access mode : <http://www.ncolr.org/jiol/issues/pdf/3.2.5.pdf>, free. – Title screen.
7. Сокол І. М. Веб-квест як інноваційний метод формування творчої особистості / І. М. Сокол // Освіта та розвиток обдарованої особистості. – 2013. – № 2 (9). – С. 28-31.
8. Сокол І. М. Квест як сучасна інноваційна технологія навчання / І. М. Сокол // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти : збірник наукових праць – Рівне : РДГУ, 2013. – Вип. 7 (50). – С. 168-171.
9. Сокол І. М. Концептуальний зміст поняття «квест» / І. М. Сокол // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : збірник наукових праць / [редкол. : Т. І. Суценок (голов. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : КПУ, 2014. – Вип. 37 (90). – С. 366-373.

Дата надходження до редакції: 15.05.2015 р.